

De spelers in de rechtszaal, wie zijn dat eigenlijk? De vijf hoofdrolspelers komen in deze lezingenreeks aan bod. Natuurlijk de rechter, de officier van justitie en de advocaat, maar ook aandacht voor het slachtoffer en de verdachte / dader. In deze serie wordt hun rol in de rechtszaal gezien vanuit een breder perspectief. Het optreden wordt beoordeeld in het licht van de directe omgeving, de tegenspelers, maar ook de samenleving, of iets formeler: de democratische rechtsstaat. Krijgt het recht uiteindelijk echt zijn deel? Het worden boeiende bijeenkomsten, waarbij topsprekers bereid zijn prangende, actuele vragen aan de orde te stellen. Zij schromen daarbij niet in de spiegel te kijken en de discussie met u aan te gaan.

De plaats van de rechter in de democratische rechtsorde

De positie van de rechter wordt grotendeels bepaald door zijn onafhankelijkheid. Deze 'onafhankelijkheid' kent verschillende kanten. Zij vindt niet alleen haar betekenis in de verhouding tussen de rechterlijke macht en de andere staatsmachten. Zij heeft ook een rechtspositionele dimensie, die bijvoorbeeld tot uiting komt in de benoeming voor het leven. Ofschoon de rechter met het oog op een – binnen de grenzen van het recht – vrije oordeelsvorming gevrijwaard dient te blijven van iedere vorm van beïnvloeding of inmenging van buitenaf – niet alleen van staatszijde – is zijn onafhankelijkheid de laatste tijd vanuit verschillende hoeken onder druk komen te staan.

Advocaat van de duivel, of beschermengel van de rechtsstaat?

Lezing 2
zondag 21 maart 2010
12 uur

Roel Janssen interviewt Hendrik Jan Biemond, Pieter van der Kruijs en Pim de Vos

Onderzoeksjournalist en thrillerschrijver Roel Janssen interviewt drie nogal verschillende advocaten: Hendrik Jan Biemond (ondernemings- en strafadvocaat te Amsterdam, en voormalig officier van justitie); Pim de Vos (advocaat te Amsterdam en auteur van het voor de strafadvocatuur kritische boek ‘advocaat of maffiamaat’) en Pieter van der Kruijs (strafadvocaat te ’s-Hertogenbosch en voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten) en legt hen ethische dilemma’s voor die uit de strafpraktijk zijn gegrepen. Niet aan de orde komt waarschijnlijk de verjaardagsvraag: hoe kunt u nu een moordenaar verdedigen? Wel komt aan de orde de vraag wat gezien de rol van de advocaat in de rechtsstaat nog toelaatbaar, of misschien noodzakelijk is. De vragen zullen specifiek zijn en grenzen worden verkend.

Magistraat of crimefighter?

Lezing 3
zondag 18 april 2010
12 uur

door Harm Brouwer voorzitter van het College van procureurs-generaal van het OM

‘Waarheidsvinding’ maakt deel uit van de opdracht van de officier van justitie. Dat kan er in de praktijk toe leiden dat de officier zijn mening herziet. Zelfs als de zaak al op de zitting is gebracht. Dus als je tijdens het proces oprecht begint te twijfelen aan de schuld van de verdachte – noem het voortschrijdend inzicht – dan moet je daar iets mee. Dan kan je bijvoorbeeld om schorsing vragen, je eis bijstellen of misschien bij nader inzien zelfs op vrijspraak aandringen. Dat is dan geen zwaktebod, maar juist een teken van magistratelijkheid. Want als officier ben je niet alleen ‘crime fighter’, je bent óók en vooral magistraat. De spanning tussen die twee opdrachten maakt de taak van officier extra boeiend.

Wie overtuigt de officier van justitie met het requisitoir?

Lezing 4
zondag 16 mei 2010
12 uur

door Ronald de Brouwer en Roel Dona officieren van justitie

De officier van justitie houdt zijn betoog (requisitoir) tijdens een openbare terechtzitting. Moet de officier van justitie zich in zijn requisitoir richten tot de rechtbank of moet hij zich juist richten tot bijvoorbeeld de verdachte, de slachtoffers of het publiek? Door de aanwezigen te vragen in de huid te kruipen van de verschillende spelers in de rechtszaal, gaan we na welke verschillen er worden ervaren bij een rechtbankgericht en een publieksgericht requistoir.

Het slachtoffer op het toneel of in de coulissen?

Lezing 5
zondag 19 september 2010
12 uur

door Alex Brenninkmeijer Nationale ombudsman

Het slachtoffer krijgt meer en meer aandacht in de rechtszaal. Er lijkt zelfs een rolwisseling op te treden. Het slachtoffer niet in een bijrol, maar in de hoofdrol? De genoegdoening van het slachtoffer staat centraal. Waar gaat het mensen om als zij slachtoffer van een misdrijf worden? Welke betekenis kan herstelbemiddeling hebben? En komt het slachtoffer wel op het toneel wanneer de opsporing en vervolging wegens capaciteitsgebrek niet plaats vindt? Eigenrichting mag niet, maar wat als politie en justitie weinig te bieden hebben?

Lezing 6
zondag 7 november 2010
12 uur

door Fred van Raaij hoogleraar economische psychologie

Er zijn veel soorten daders, zoals de gelegenhedsdief, de overtuigingsdader, de organisatie crimineel of de notoire oplichter. De zesde lezing gaat vooral over de gedragswijze van oplichters in fraudezaken en wordt gegeven door Prof. Dr. Fred van Raaij, hoogleraar economische psychologie aan de Universiteit van Tilburg. Naast een korte kenschets van dadertypologieën, wordt ingegaan op de modus operandi van oplichters, gericht op slachtofferprofilering en overreding. Bij de overreding van slachtoffers worden quasi-rationele redeneerwijzen (heuristieken) en rolposities gebruikt om slachtoffers te beïnvloeden en aan te zetten tot een investering in bijvoorbeeld een malafide beleggingsfonds.

Ten onrechte veroordeeld

Lezing 7
zondag 12 december 2010
12 uur

door Ybo Buruma hoogleraar strafrecht

Een ieder wordt voor onschuldig gehouden totdat zijn schuld in rechte is komen vast te staan. Een nachtmerrie is het, als het recht vervolgens faalt en iemand onschuldig gevangen zit. Deze kwade droom is het sluitstuk van de lezingencyclus. Prof. Mr. Ybo Buruma, hoogleraar strafrecht te Nijmegen en voorzitter van de naar aanleiding van de Schiedammer Parkmoordzaak zaak ingestelde Commissie Evaluatie Afgesloten Strafzaken (ook wel de commissie Posthumus II, of de commissie Buruma genoemd) zal spreken over fouten bij voltooide strafzaken. Hij zal ingaan op de aanleiding voor de commissie en zal de werkwijze van de commissie bezien. Helder wordt dat de werkelijke onschuldpresumptie, ook bij het hanteren van onderzoeksmethodes en bij beeldvorming in de media, essentieel zijn voor het goed functioneren van de rechtsstaat.